

Janusz Kubiak

Mgr Maria Puciata (1924-1978)

Ochrona Zabytków 32/2 (125), 148

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W 1947 r. J. Remer rozpoczął także organizację Muzeum Miejskiego (obecnie Okręgowego) w to-ruńskim ratuszu staromiejskim, który został odbudowany dzięki Jego inicjatywie. Otwarcie nastąpiło w 1964 r. po przywróceniu ratuszowi pełnych wartości artystyczno-architektonicznych. Zgodnie z zamierzeniami Profesora wnętrza muzealne zagospodarowano w myśl zasady: eksponaty jak najbliżej widza. W ten sposób powstało jedno z najpiękniejszych muzeów w Polsce, w którym ekspozycja została harmonijnie powiązana z zabytkowymi wnętrzami.

W wieku 83 lat przeszedł Profesor w 1971 r. na emeryturę, ale nadal związany był z uczelnią i muzeum. Nie przestawał także publikować, choć w ostatnich latach miał poważne kłopoty ze wzrokiem. Zresztą dorobek publicystyczny Profesora jest naprawdę imponujący — wybór rozpraw, artykułów, prelekcji i różnych wypowiedzi J. Remera z lat 1914—1975 opublikował Ośrodek Dokumentacji Zabytków w 1976 r.²

Prof. J. Remer był laureatem nagrody państwowej i odznaczony został Orderem Sztandaru Pracy II klasy, Krzyżem Komandorskim i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, wieloma złotymi odznakami, jak np. „Za opiekę nad zabytkami”, Uniwersytetu im. M. Kopernika, PTTK.

Redakcja „Ochrony Zabytków” z żalem żegna tak wszechstronnego i zasłużonego dla naszej dziedziny, a także dla rozwoju kultury polskiej człowieka, którego śmiało można określić mianem „budowniczego polskiego konserwatorstwa”.

Krzysztof Nowiński

² J. Remer, *Studia z muzealnictwa i konserwatorstwa*, t. I — *Studia z muzealnictwa*, t. II — *Studia z konserwatorstwa*, „Biblioteka Muzealnictwa i Ochrony Zabytków”, seria B, Warszawa 1976; stąd zaczerpnięte zostały wszystkie cytaty.

Mgr MARIA PUCIATA (1924—1978)

W dniu 17 listopada 1978 r. zmarła w Warszawie mgr Maria Puciata, historyk sztuki, główny specjalista w Pracowni Dokumentacji Naukowo-Historycznej Oddziału Warszawskiego PP Pracowni Konserwacji Zabytków.

Urodziła się 9 września 1924 r. w Biejkowskiej Woli i tam też zaczęła uczęszczać do szkoły powszechnej. W 1936 r. rozpoczęła naukę w gimnazjum w Mariówce Opoczyńskiej, a następnie w czasie okupacji uczęszczała na tajne komplety. Od 1942 r. działała w konspiracji, walczyła w Powstaniu Warszawskim jako łączniczka (pod pseudonimem „Kapralinka”) w Batalionie „Zośka”.

W 1948 r. rozpoczęła studia na Uniwersytecie Warszawskim; w latach 1948—1949 była słuchaczką filologii angielskiej, a od 1951 r. — historii sztuki. W 1953 r. uzyskała stopień magistra na podstawie pracy *Pontyfikal Erazma Ciolka jako dokument obyczajowości w Polsce w XVI w.*

Jeszcze w czasie studiów, w 1949 r., podjęła pracę w Technikum Telekomunikacyjnym w Warszawie jako nauczycielka języka angielskiego. Od 1951 r. związała się na stałe z Pracowniami Konserwacji Zabytków.

W latach 1952—1955 była członkiem zarządu Oddziału Warszawskiego Stowarzyszenia Historyków Sztuki. Od 1968 r. współpracowała z Urzędem Konserwatorskim w Warszawie jako konsultant i rzeczoznawca komisji wywozu dzieł sztuki za granicę.

Za swą pracę zawodową odznaczona została Złotym Krzyżem Zasługi, srebrną i złotą odznaką „Za Opiekę nad Zabytkami”, odznaką „Zasłużony Działacz Kultury”, odznaką X-lecia PKZ i medalem XX-lecia PKZ.

W 1976 i 1977 r. uzyskała wyróżnienia w dorocznych konkursach Generalnego Konserwatora Zabytków jako współautorka dokumentacji konserwatorskich obrazu z Regnowa i obrazu z Głuchowa. Maria Puciata specjalizowała się w polskim malarstwie sztalugowym i monumentalnym oraz rzeźbie polichromowanej XVI i XVII w. Jej zainteresowania daleko wykraczały jednak poza te zakreślone ramy. Przede wszystkim łączyła w umiejętny sposób głęboką wiedzę historyczną i konserwatorską, dzięki czemu była wybitnym specjalistą w dziedzinie sztuki dawnej zarówno w jej warstwie artystycznej i ikonograficznej, jak i technologicznej. Przez wiele lat prowadziła własne badania naukowe oraz ściśle współpracowała ze specjalistycznymi pracownikami PKZ w zakresie konserwacji malarstwa, rzeźby i sztuki zdobniczej. Dzięki swej głębokiej wiedzy zawsze chętnie służyła konserwatorom radą, a także aktywnie uczestniczyła we wszystkich etapach prac konserwatorskich przy setkach obiektów, jakie przeszły przez pracownię PKZ od początku ich istnienia. W trakcie wieloletniej praktyki wypracowała godny kontynuacji model harmonijnej i efektywnej współpracy historyka sztuki z konserwatorami ruchomych dzieł sztuki.

Liczne publikacje naukowe Marii Puciaty obrazują Jej bogaty krąg zainteresowań zarówno badawczych, jak i konserwatorskich. Wspomnieć tu należy takie artykuły, jak: *Chorągiew nagrobna Jana Pawła Działyńskiego z kościoła parafialnego w Nowym Mieście nad Drwęcą* („Ochrona Zabytków”, nr 4, 1954), *Prace konserwatorskie w kościele parafialnym w Boguszycach koło Rawy Mazowieckiej* (wspólnie z Joanną Prosnakową, „Ochrona Zabytków”, nr 3—4, 1961 i nr 3, 1963), *Obraz Zaśnięcia Matki Boskiej w kościele parafialnym w Piotrkowie Trybunalskim* („Biuletyn Historii Sztuki”, nr 1, 1970), *Tryptyk z Witowa w świetle prac konserwatorskich* („Biuletyn Informacyjny PKZ”, nr 22, 1972), *Wystrój wnętrza kościoła parafialnego w Tucznie w powiecie waleckim* („Koszalińskie Zeszyty Muzealne”, t. 3, 1973), *Renesansowe malowidła ścienne w pultuskiej kaplicy biskupa Noskowskiego* („Zeszyty Muzeum w Płocku”, nr 2, 1974).

W ostatnich latach ukończyła monograficzne opracowania ołtarza i ambony w kościele parafialnym w Starych Juchach (1974), ołtarza w kościele parafialnym w Domanowie (1974) (obydwa tematy referowane były na Sesji SHS w Gdańsku w 1966 r. oraz publikowane w: *Sztuka pobraża Bałtyku*, PWN, 1978), malowideł ściennych w kościele parafialnym w Strzelnikach (1975) oraz malowideł ściennych w kościele parafialnym w Boguszycach (1978).

Należy żałować, że tylko fragmentaryczne efekty działalności zawodowej Marii Puciaty ujęte zostały w publikacjach. Stale aktywna, głęboko zaangażowana, niezwykle wrażliwa zarówno na piękno dzieła sztuki, jak i na jego prawdę historyczną — w ostatnich dwóch latach wniosła ogromny wkład w prowadzone przez Pracownię Malarstwa PKZ konserwacje malowideł ściennych w barokowym pałacu w Starym Otwocku oraz przy konserwacji i rekonstrukcji dekoracji malarskiej Zamku Królewskiego w Warszawie (m.in. malowideł ściennych Gabinetu Konferencyjnego).

Janusz Kubiak

